

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELEMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden Oktober 3-dik napján, 1815-dik esztendőben.

B é t s.

A' Pöstyéni Ferdőből, Nemes Nyitra
Vármegyében Augustus végén. — 1815,
így irnak hozzánk: —“

Kováts János Úr (Gróf Pálffy Antal és
Miklós Ó N.goknak volt Nevelője) a' ki a' kö-
zelébről múlt 1814-dik esztendőben is
Nagyszombathól a' Ferdőre ide küldetett in-
validus katonák számára 541 flból álló pénz-
béli gyűjteményt össze szerzett (a' mint
ezen jöltéví tselekedetéről annakutánna a'
Magyar Kurir is September 2-dik napján
a' 19-dik szám alatt megérdemlett ditséret-
tel említést tett) az idén is Bétsből a' fer-
dői élésre ide le érkezvén, őtet ismét az a'
nemes érzékenység és igaz hazafiui gondol-
kozás lelkesítette, hogy ugyan tsak Nagy
Szombathól és Szakoltzáról ide a' ferdőre
jött 259 invalidus katonákra nézve megint
hasonló pénzbeli gyűjteményt szerzett a'
Ferdői vendégek között, és fáradhatatlan
buzgósága által az ki is eszközölte; hogy
fejenként mind egyiknek, az alatt hogy
egy hónapig itt voltak, naponként 4 kr.
adattatott, sőt midőn honyokba vissza hi-
vattattak, még kinek kinek 12 kr. is adat-
hatott úti költségül; a' mi pedig azon gyűj-
teményből még hátra maradott, tudni il-
ik: 18 fl. és 12 kr., ez is a' Nagy Szom-

bati Invalidus katonák Ispotályában lévő e'
öregedett vitézek között ki osztatott

„Mínt hogy most is szemmel látó tanp-
bizonyosága voltam annak, hogy valamint
taval úgy az idén is ezen pénzbeli gyűjte-
ményt az említett számos invalidus katonák
számára fenn nevezett kedves Hazánkfia el
kezdette, és innen lett elutazásáig fáradha-
talan buzgósággal folytatta is, kedves kö-
telességemnek tartom mind ezekről a' Ma-
gyar Kurir Iróit a' végre tudósítani, hogy
a' magok kedvelt újságokban a' fenn mondott
legtisztább emberi szeretetből való jöltéví-
ségről is említett tegyenek.

Obajtva kívánnjuk, hogy ennek a' jó-
tévőségnek belső érzése, 's az invalidus
katonáknak köszönete, kik ebből részesül-
tek, ember baráti vigasztalásul és jutalu-
mul szolgáljanak a' nemes szíví adako-
zóknak.

(Méltó ditsérettel való említést tett
ezen jó tételről a' Bétsi udvari újság is:
a' maga Oktober 1-ső és 3-dik napján költé
darabjában, valamint szintén a' Poso-
nyi is.)

A' Prágai tudósítások szerint egy oda-
való mechanicus *Bozek* egy olly mestersé-

ges szekeret talált, melly magát a' gőze által forgatja, Ő ezen találmányát a' mult September 24-dik napján megpróbálta, 's megmutatta azt, hogy sokat nem ígért.

A' Bétsi Császári Fő-Iskolában Orvosi Tudományt tanuló Ifjúság, azoknak az Austriai granatéros megsebesített katonáknak számokra, a' kik a' Lipsiai igen véres ütközetben sebeket kaptak, 972 forintot, 7 krajtzárt gyűjtöttek papiros pénzben, és 22 forintot 48 krt. ezüst pénzben.

Az ide való Cs. Udvari hadi tanács ezeknek a' jó gondolkodásu ifjaknak jeles tselekedeteket igen kegyelmesen vette, 's egyszersmind olly rendelést tett, hogy ezen jó szívűségből folyó adomány a' jóltévéknek kívánságok szerint osztatódjonki.

Frantzia Ország.

A' közelebb mult holnap 22-ik napján Párisban költ tudósítások (sőt már a' Párisi közönséges újságlevelek is) azt állatják, hogy a' Francia Ministeriumban nevezetes változások előfordúltanak légyen. A' volt Politziaminister, *Otrantói Hertzeg (Fouché)* a' maga elbotsáttatását kérte a' Királytól; és azt ki is nyerte, és a' mint ezt a' *Journal de Paris* jelenti, már a' mult holnap 20-dik napján a' Politzia-Prefektura házat oda hagyta vala. Az utánna következendő Politzia-Minister még akkor kinem nevezetett vala. Ezen hivatal viselésére kinevezetendő személyek közt ezekről többnyire szó volt, ugyanint *d' Anglés, Bourienne, de Caze, Vitrolles*, 's a' t. Urakról. Az *Otrantói Hertzeg*, valamint ezt a' *Párisi* újságlevelek, bizonyos dolognak lenni állatják, a' Francia Királynak Saxoniai Udvarnál való követjévé nevezetettki. A' Financziaminister (*Baron Louis*), és a' hadi Minister (*Gouyon St. Cyr*) is oda hagyták a' viselt hivataljokat; az utolsónak helyére, a' mint ezt a' *Gazette de France* állatja, a' nem régiben a' 9-ik katona osztály

Gubernátorjává kineveztetett *Feltrci Hertzeg (Clarke)* tétettetik.

Azt is hirtették, hogy a' külső dolgokra ügyelő Ministerségben is változás történik, és hogy a' belső dolgokra ügyelő ministerség (mellyet eddig tsak ideig oráig tartóképpen *Báró Pasquier* viselt) egyiknek a' *Párisi* királyi ítélőszék Előülői közül adattatik által.

Marsal *Ney* engedelmet nyert arra, hogy a' feleségével, és gyermekeivel beszélhessen: Ezek minden estve a' *Conciergerie* nevű házba, a' mellybe a' Marsal fogóságban tartatik, elszoktanak jönni, a' midőn ő az udvaron sétál.

A' Király egy parantsolatot kiadott, melly szerént nevezetes summák fordítanak az Istentiszteletbeli dolgokra, és a' hivatalban álló papi személyek fizettetésekre, és ezen pénz kiosztattása a' folyó Oktober holnapja 15-ikén fog elkezdődni.

A' Párisi újságlevelek szerint, a' September 30-ikáig *Chambery* városán 13,000 főre kelő Austriai hadi sereg utazott keresztül, a' melly *Mont-Cenis* által Olasz Ország felé vonúl, más 8600 főből álló sereg pedig oda varattatik.

Limogesben, a' mint ezt a' Párisi közönséges levelek hirtelik, egy egész divízió régi katonák, minekutánna az eloszlásokat tárgyazo Királyi parantsolatottsendesen meghalgatták, sirásra fakádtak, a' midőn a' fegyverüket letették, és a' zászlóikat leg utóbbszor köszöntötték volna. Más helyeken nyughatatlanságok támadtak a' hátra lévő katonafizetések miatt.

A' M. Kúrir 77-ik darabjának honnyí leveleinek utolsó lapján említett új *Bonaparte Napoleonól* a' későbbi Párisi tudósításokban ezeket olvassuk: „Ezen szerenteskésérőnek, úgymond, *Felix* a' neve. Negyvenöt esztendő, Piemonti (Pedemontiumi) születésü férjfi, a' ki a' mint mondják, a' maga felségét elhagyta. A' nővése, magaviselete, az ábrázátja, és a' homioka né-

mivémüképen hasonló ahhoz, kinek nevet magára fevette volt, de rövid időre. Egych eránt azon meséknél, a' mellyeket magáról ezen ember beszélt, semmit nem gondolhat az ember osztobábbat. Azon helységben, a' mellyben fogságra tétetett, minden emberekhez, az oda jövetelének első szempillantataiban ugyan azt észlelte, hogy ő *Bonaparte*: hogy négyen az ő Generálisai közül azon faluban felkeresik őtet, hogy ő négy armádát fogna vezérteni, és a' szövetséges hadi seregeket minden oldalokról megkeríti Franciaországban. Ezen beszélléseit oly neveltséges hazugságokkal mindenütt folytatta, hogy őtet bolondnak nem ok nélkül lehetett tartani: a' *Maire*, avagy a' helység bírása mindazonáltal jónak találta lenni, hogy őtet fogságba tesse, a' mi meg is történt minden ellentállás nélkül. Ezen *Felix* mostanában *Vienne* városa fogházába, *Isere* Departementben vagyon, a' hol az ítélészek által reá kimondandó rendelést el is fogja várni.

Az a' szövetséges hatalmasságok és a' Franciaország között tétetendő végső alkudozások már elkezdődtek. A' szövetséges Udvarok részéről ezen alkudozásokhoz következő személyek vagynak rendeltetve, ugymint 1. *Austria* részéről: *Mettelnich* és *Schwartzenberg* Hercegek, 2. Anglia részéről *Wellington*, és Lord *Castlereagh*; 3. Az Orosz Udvar részéről H. g. *Rasoumoffsky* és Gr. *Capo d' Istria* Státustitoknok, 4. A' Berlini Királyi Udvar részéről H. g. *Hardenberg* és Báró *Humboldt*; 5. A' Francia Királyi Udvar részéről *Talleyrand* és *Dalberg* Hercegek, és Báró *Louis*.

„A' múlt Sept. 20-dik napján tartott az első közönséges gyűlése ezeknek a' ki-nevezett fejedelmi meghatalmazott követeknek, mellyben a' közönséges bekességre nek, 6-telző traktának plánumja a' Fr. Kir. Követnek eleibe adatott, a' mellyről ő az ő fels. Fejedelmét 18-dik *Lajost* tudósította. Mindenek nagy remenységben vannak az

eránt, hogy ennek a' bekességes alkudozásnak kívánt ki menetele fog lenni.

Az ugy nevezett közönséges németországi újságleveleknek (*Allgemeine Zeitung*) 21 dik darabjában következő nevezetesebb tikkelyek vannak: 1. A' Párisi bekesség meghagyattatik, a' mennyiben abban az új *Párisi* bekesség semmi változást nem tett. 2. Az Oszágnak határjai némelly pontjaiban megváltoztattak. Ezen tikkely által a' Frantzia Ország határokra, mellyek a' *Párisi* bekességben megszorítottak, egy harmad része a' mellyekkel t. i. a' *Párisi* bekességben megevelkedett, attól el fog választatni. A' *Hollandiai* Király azokat a' kerületeket meg fogja nyerni, a' mellyek ennekelőtte Belgiumhoz tartoztak; a' *Sabaudiat* a' Szárdinai Király nyeri meg. Németország részéről is több változások fognak történni.

A' *Condéi*, *Philippevillei*, *Marienburgi*, *Givet*i, és *Charlemont*i (sőt a' mint némellyek gondolják, a' *Saarlouisi*, és *Landau*) erősségek is másoknak engedtetnek. — 3. A' *Hünningeni* erősség le rontatik, még pedig úgy, hogy azt ennekutánna felépíteni szabad nem leszen. 4. Franciaország 600 milliom frankból álló hadi adót fog fizetni. — 5. 200 milliom frankot azon kívül, melly summa a' Francia Országgal határos tartományokban felépítettő várakra kívántatik. — 6. Az északi és napkeleti Francia határok mentiben 150.000 főből álló, és Francia Országtól fizetteendő külföldi armáda hét esztendőig fog maradni, azon fővezérnek kormánya alatt, a' kit a' szövetséges Fejedelmek kinevezni fognak. Husznál többre neveztetnek azok az erősségek, a' mellyeknek őrizetekbe a' bekességnek 6-ik tikkelye szerint idegen hadi seregek fognak küldetődni.

Minden Francia Ministerek a' magok hivataljokat letették, és a' Király ugy Ministerium választására akart lépni.

A' *Párisi* levelek és a' *Londoni* közönséges tudósítások szerint, egy Anglus kö-

vetkezendő módon vesztette-el az életét *Párisban*: „Kedden, ugymint a' közelebb mult Sept. 5-dik napján, estve 8 és 9 óra között két Anglusok, ugymint *Kean* és *Clugston* Urak sétálás végett a' Párisi bástyákra kimentek vala. Egyik közülök egy embernek, a' ki francziának lenni látszott, történetből a' lábára hagyott. A' Francia azon nagyon bosszszonkodott, és az Anglusnak mentegetésére, és azon erősítésére, hogy az történetből esett légyen, éppen nem halgatott. Azonnal igen sok emberek gyülekeztek össze, és *Kean* Ur a' nagy tolongásban tör szurást kapott oldalába. Mindjárt az utánn láttak egy, polgári öltözetben lévő embert, ki egy olyan tört kezében fogatott, 's a' mellett azt kiáltottafel: „En Francia Tiszt vagyok“; hihetőképen e' volt az a' ki azt az Anglus megsebesítette, de nem volt az, a' kinek lábára hágott volt az Anglus; amaz elbujt a' sokaság között, 's többé nem láttatott. *Kean* Urat azonnal kvartélyára vitték; az Anglus és a' Francia Oryosok, kiket hozzá hívtak, a' sebet halálosnak lenni találták, és azon szerentsétlennek a' következett tsötörtökön kellett a' lelkét kiadni.“

Hadi történetek.

Sándor Császár Eő Felsége a' mult Augustus 30-ik napján (Sept. 11-ikén) következendő armáda parantsólatot adott ki *Vertusi* táborban: Az árulás, és a' közönséges tsendesség ellenségének tsalárd fortélyai titeket, derék vitézek ismét azon földre hívtak, a' hol ti egy esztendőnek előtte az ellenséget meggyőztétek, 's ötet nyomba követvén, magatoknak *Paris* városába utat nyitottatok vala. Hála légyen a' Felségesnek! A' ti az egész világ előtt esméretes vitézségeket most ismét megújítani szükséges nem volt, mivel hogy a' szövetséges hatalmások köz elrendeléseik a' *Bonaparte Napoleon* mérészségének elébb vetettek vé-

get, és ötet magát kezünkre kerítették, mintesem hogy a' ti jelenlétetek a' tsata mezején szükséges lett volna. Mégis' mindazaltalt a' *Dnieper* és *Divina* partjáról egész a' *Seine* partjáig való sebes tsátnemeteletek által mutattátok meg azt, hogy Eorópaanak tsendessége az Orosz birodalomnak nem idegen légyen, és hogy ti az utnak bán melly nagy meszszesegével éppen nem gondolván, a' Hazátok és Császártok mellett az igasságért hadakozni mindég kieszek legyetek. Most a' midőn benneteket édes Hazátokba botsátlak, örömrre szolgál, ha néktek, az én vitéz társaimnak, azon készségeket és derék magatok viselleteket, a' mellyet a' ti soraitok visgáltatásában a' *Champagnei* térségen találtam, meg köszönjem. Ezen katonavisgálás, mellyenél a' szövetséges Fejedelmeknek és azok hadivezerjeiknek szemek láttára egy fegyver a' másikkal, a' jó viselésre, a' fordulásokban megtartott pontosságra a' ruházatnak és munícionak helyes állapotjára nézve, mintegy vetelkedett, örökké dicsőségtekre fog szolgálni. Egyszersmind köszönnöm tinatek azon szoros fenyítékmegtartásokat, és az idegen tartományokban való jó magatok viselésteket, a' mellyet magok a' lakosok bennetek dicsérnek. Az átmáda Fővezérjének *Herczeg Barclai de Tolly* General Feldmarsalnak különös jó akaratomat ki nyilatkoztatom az általa vezérlt hadi seregeim jó állapotjokért; nem külömben a' korpussok kommandánsainak, *Doctorow*, *Báró Osten*, *Sacken*, *Kajewsky*, *Báró Winzingerode* Generalisoknak; továbbá a' Generalliótenantnak, és átmáda Generalstábjá fővezérjének, *Diebitsch* *Bárónak*; a' Generalliótenant, *Artilleria* fővezérjének, *Jaschwil* *Herszegnek*; a' korpuskommandansoknak, *Generalliótenant Sabanejeffnek*, *Jermolownak*, és *General Pahlennnek*; hasonlóképen minden divisio-brigade-és a' divisio kommandausok mellett lévő Generalis uraknak, valamint a' regiment-és kompániavezerlőknek,

minden stabális és főtiszteknek is, nemkülömben minden közembereknek is. A' Felsegesnek áldása kísérjen titeket kedves barátokba. Az ő hatalmas karja, melly titeket a' háborúval öszvekaptsolt veszedelmektől megmentette most útat mutat néktek a' honnyotok keblébe. Hálódátossággal esmérjük meg az ő hozzánk mutatott szent malaszját, az ő szentséges törvényeiről emlékezzünk meg mindenkor, hogy az ő kegyessége örökké mellettünk maradjon, mert mi minnyájan a' reménységünket ő benne helyezettük."

Saudor

A' Francia kir. Fővezér a' 6-ik katonasztálynál, Generalliótenant *Montrichard*, a' mint a' *Párisi* ujságok beszélik, Besançon erősségére nézve következő napi parantsolatot adott ki Besançonban: „Tálatattak olly katonák, kik a' három színű bokrétát közönségesen viselték; mások elrejtették azt a' tsakójok toka alá; végtére a' katonák tarisznyájokban sasok is taláttak meg. A' pajkosságnak és engedtlenségnek ezen jelei egyszersmind a' Király Éő Felsege parantsolatai ellen való támadásnak képét viselik magokon. A' Generalliótenant, a' ki a' Király nevében a' 6-dik katonasztálynál vezérkedik, azt parantsolja, hogy a' mai nap lefolyta alatt minden korpusoknál, és tsapatoknál egy, az erősségben lévő Generalstabtól való, Tisztnak jelentésében minden ruházatok szorossan megvisgáltassanak. Azon katonák, a' kik a' támadásnak ezen jeleit viselik, avagy azokat a' tarisznyáikban titkolják, azonnal fogattassanak meg és a' Besançonban lévő állandó departementbéli első katonaitélőszék eleibe vitessenek. Ez a' parantsolat minden kompániákban, a' mellyek e' végre rendkívül való módon, hivatassanak öszve, olvastasson fel. Az erősség kommandánsa annak végbe vétele után a' Marechal de Camp avagy General Majorhoz, és departement kommandánsához fog a' felől tudósítást küldeni, a' ki a' Gene-

ralliótenantnak azon dologról a' további tudósítást tegye."

Aláírás: *Montrichard*.

A' *Besançoni* Correctionalis Politzia egy *Lachiche* nevezetű falusi embert, a' ki *Audeuxi* kantonban, *Ferrièreben* lakik, három holnapí árestomba és 100 frankból álló pénzbéli büntetésre megkárhoztatott, azon okból mivel ez az ember az isteni tiszteletet a' templomba megháborította vala olly végből, hogy a' Királyért akkor folytímadások az által szakasztassanak félbe.

Ugy látszik, hogy a' *Párisiak* a' rájuk vetett hadi adó lefiztetése ellen nagyon tusakodnak. Ezen okból az oda való Prefektus *Chabrol* szükségesnek lenni találta a' következőt közönségesé tenni: „A' rendkívül való hadi adónak fiztetése mostan igen lassan megyen. Erre nézve lehetetlen; hogy mi azon lekötelezéseknek megfeleljünk, a' mellyeket *Páris* városa vállalt magára. De mint hogy ezen kötelezéseknek bé kell tölthetődni, kéntelenek leszünk olly tntézetekhez nyulni, a' mellyek nem lesznek kedvesek, de a' tzeljokat bizonyosan elérik. A' pénzszedők is parantsolatot vettek, hogy a' lefizetést sürgessék, és minden törvényes eszközökhöz a' végre nyúljanak. Világosan megtiltatott nékik, a' pénz lefizetésére rendelt időt elhosszabbítani."

A' mult September 18-dikán a' Fels. Prussziai Király a' maga hadi seregeivel *Arveit*, és *Montrouge* között katonai mustrát tartott. A' többi Monarchák, és több nevezetes Generátisok és Stabális Tisztek is jelen voltak ottan.

A' *Caeni* tudósítások szerint, a' Feldmarsal Herzeg *Blücher* egy a' mult b. 18-ikán költ napi parantsolat által azt rendelte, hogy a' Prussziai hadi seregek ennek utánna a' Francia hadi tiszteket e' rangjokhoz illendő módon megtisztelják; hasonló parantsolatot adtak ki a' Francia tisztviselek a' nemzeti gárdához, a' melly

hasonlóképpen a' Prussus hadi tisztjeinek illendő megtiszteléssel tartozik.

A' felljebb említett, az Orosz Császár Eő Felségétől kiadott napiparantsolat következésben, Feldinarsal Herczeg *Barclai de Tolly* a' maga, *Marne* vizénél fekvő *Chalonsi* fő hadiszállásából a' mult Sept. 1-ső (13-ik) napján következő napi parantsolatot kihirdetett: Vitéz katonák! A' Császár, a' mi Fels. Urunk meg vagyon veletek elégedve; ő én reám bízta, hogy néktek az ő jó akaraját tudtokra adjam. Én azt parantsoltam, hogy az Eő Felségének ármádaparantsolatja előtettek felolvastassak, a' mellyből mindegyik közzületek azon határ nélkül való jó akaratot, és atyai kívánásokat által fogja látni, a' mellyekkel a' Császár hozzátok viseltetik, a' midőn ő titeket vissza honnyotokba bocsát. Egyszersmind azt is fogjátok eszetekbe venni, hogy melly rendkívül való kéméllyel a' mi buzgóságunk, és pontosságunk a' szolgálatban, a' katonafenyíték megtartatása, és a' mi jó magunk viseletünk megítéltett legyen. Én tökéllétesen vagyok meggyőződve arról, hogy a' *Vertusi* katonamustrának emlékezetét el nem felejtitek soha. Ki közzületek a' mi nagy lelkű Császárunk látására meg nem emlékezett arról, hogy a' *Champagnének* ugyan csak azon térföldjein vala, a' hol ő maga a' győzedelemre és a' dílsősségre vezetett bennünket, és a' had minden terheiben és veszedelmeiben mi velünk részesült, 's még is minduntalan a' Haza boldogságáról, és a' ti szerentsétekről, mint valamelly, a' maga gyermekeit szerető atya, gondoskodott. Katonák! A' Császár igazságosan ítél meg titeket; mi a' mi hálánkat ki nem nyilatkoztathatjuk jobban, mint ha mi a' betsü-

let, a' hívség, 's az esküvéseink mellett tétozás nélkül megmaradunk. Folytassuk tovább is, az Orosz Vitézek nevével büszkélkedve, a' mi kötelességünknek pontos betöltetését, a' midőn azon rendet, és a' fenyítékot megtartjuk, a' melly azon zászlókat, mellyeket követünk, dítsősségek kérette. Ilyenképen mi a' mi Monarchánk jó akaraját megérdemeltük; ez ugyan egyetlen egy eszköze, annak nagyobb megérdemlésére, és a' külföldön mi reánk nézve dítsősséges, Monarchánknak pedig kedves emlékezetnek magunk utána való hagyására."

Aláírás: H. g. *Barclai de Tolly*.

A' Most Franciaországban lévő szövetséges hadiseregeknek mennyiségét a' közönséges újságlevelekben ekképpen találjuk: —

Austriaiak állanak	- - -	250,000	főből
Prusszusok	— - -	250,000	—
Oroszok	— - -	200,000	—
Anglusok, Hannoveraiak 's a. t.		80,000	—
Bavarusok, Würtembergiek,			
Szászok 's a. t.	- - -	110,000	—

Mind egygyütt 890,000 főből.

Ha ezen számhoz a' Generálistáboknál lévő haditisztek, és a' Monarchák és Generálisok mellett lévő személyek tétetődnek, bátran lehet a' Frantzia országban lévő szövetségeseknek számát egy milliomra tenni.

A' honnyokba visszatérő Austriai hadiseregeknek *Bazelen* való keresztül marsirozások még most is tart; általjában véve a' mult September 22-ik napjáig valami 23 ezer ember ezen a' tartományon utazott keresztül Német ország felé. A' Hünningeni várnak aláásattatása folytattatik ugyan, de csak kevés munkásokkal.

Sept. 30-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 341 2/3 forintot Váltótádlában. Egy Csász. aranyért 15 forintot 53 krt.

Oktoberben 24 krajtzárra határozatott Bétsben a' marhahusnak fontja.